

Î N C H E I E R E

14 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Galina Stratulat
Ion Druță

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Arnaut Valeriu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2017, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Arnaut Valeriu, și menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 17 martie 2017,

c o n s t a t ă :

La 23 ianuarie 2017 Arnaut Valeriu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii reclamantul Arnaut Valeriu a indicat că prin ordonanța procurorului raionului Basarabeasca din 25 noiembrie 2010 a fost pornită în privința sa cauza penală nr. 2010458013 în baza indicilor infracțiunii prevăzuți de art. 190 alin. (4) Cod penal, pe faptul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere săvârșite în proporții mari.

Sușține că tot atunci în privința sa a mai fost pornită o cauză penală nr. 20100458014 în baza semnelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Ulterior, prin ordonanța procurorului raionului Basarabeasca din 12 ianuarie 2011 cauza penală nr. 2010458013 a fost conexată cu cauza penală nr. 20100458014, atribuindu-i un singur număr - 2010458013.

Prin ordonanța procurorului raionului Basarabeasca din 11 martie 2011 a fost recunoscut în calitate de bănuț în cauza penală nr. 2010458013.

Prin încheierea Judecătoriei Basarabeasca din 04 martie 2011 a fost aplicat sechestrul pe mijloacele bănești și bunurile sale, precum și pe cele deținute de către SRL „Arnacon-Bas”.

Invocă că la 04 aprilie 2011 prin ordonanța procurorului raionului Basarabeasca a fost pornită o nouă cauză penală în privința sa în baza indicilor infracțiunii prevăzuți de art. 192¹ alin. (1) Cod penal, pe faptul răpirii mijlocului de transport fără scop de însușire, atribuindu-i dosarului penal numărul de 2011458002.

Tot la aceeași dată - 04 aprilie 2011 prin ordonanța procurorului raionului Basarabeasca a fost pornită încă o cauză penală în privința sa, a patra la număr, pe faptul săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, dosarului penal fiind atribuit nr. de 2011458003.

Prin ordonanța procurorului raionului Basarabeasca din 08 iunie 2011 i-a fost înaintată învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Afirmă că ulterior după ce a fost recunoscut în calitate de bănuț în cauzele penale nr. 2011458002 și nr. 2011458003, la 09 iunie 2011 prin ordonanța procurorului raionului Basarabeasca cauzele penale nr. 2011458002 și nr. 2011458003 au fost conexe cu cauza penală nr. 2010458013.

Prin ordonanța procurorului raionului Basarabeasca din 30 iunie 2011 a fost pus sub învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. art. 190 alin. (5), art. 192¹ alin. (1) și art. 190 alin. (5) Cod penal.

Prin sentința Judecătorei Basarabeasca din 14 iunie 2013 a fost achitat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) și art. 192¹ alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 martie 2014 au fost admise apelurile declarate de către procurorul raionului Basarabeasca și partea vătămată Popa Tudor, casată în parte sentința Judecătorei Basarabeasca din 14 iunie 2013 și pronunțată în această parte o nouă hotărâre prin care dânsul a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 8 ani, cu privarea dreptului de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate în domeniul administrării afacerilor pe un termen de 2 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis. În rest, sentința Judecătorei Basarabeasca din 14 iunie 2013, a fost menținută.

Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 11 noiembrie 2014 au fost admise recursurile ordinare declarate de către procuror și avocatul său Oleg Mîța, casată integral decizia Curții de Apel Chișinău din 26 martie 2014, cu remiterea cauzei penale spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 decembrie 2015 au fost respinse ca neîntemeiate apelurile declarate de către procurorul raionului Basarabeasca și a părții vătămate Popa Tudor și menținută sentința Judecătorei Basarabeasca din 14 iunie 2013.

Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 26 iulie 2016, au fost respinse ca inadmisibile recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău – Scutelnic Cătălin și partea vătămată Popa Tudor împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 decembrie 2015.

Invocă reclamantul că prin acțiunile ilegale ale procuraturii, care a exercitat nemijlocit urmărirea penală, precum și a instanțelor judecătorești, i-a fost încălcat dreptul fundamental la viața privată, la libertate, precum și dreptul de a nu fi urmărit penal ilegal, i-a fost cauzat un prejudiciu material și moral.

Menționează că prin acțiunile ilicite ale organelor de drept a avut de suferit nu doar el, dar și firma sa SRL „Arnacon-Bas”, fiindu-i cauzat un prejudiciu material enorm.

Declară că până la intentarea cauzei penale în privința sa, a deținut funcția de administrator la SRL „Arnacon-Bas”, a cărei gen de activitate a constituit „Transportul auto internațional de mărfuri”.

Indică că fiind angajat al SRL „Arnacon-Bas” procura masă lemnoasă de peste hotarele Republicii Moldova în valoare de sute de mii de dolari SUA, pe care ulterior o înstrăina pe teritoriul țării, fapt ce se confirmă prin tranzacțiile încheiate în acest sens.

Reiterează că după intentarea cauzei penale, prin încheierea Judecătoriei Basarabeasca din 04 martie 2011 a fost aplicat sechestrul pe conturile bancare ale SRL „Arnacon-Bas”, stopând totalmente activitatea economico-financiară a firmei sale, fapt ce a dus în consecință la falimentarea acesteia.

Afară de aceasta, organul de urmărire penală i-a aplicat măsura preventivă de nepărăsire a localității, fiind privat de dreptul de a-și desfășura în continuare activitatea în cadrul SRL „Arnacon-Bas” și de a obține careva venituri.

La fel, fiind unicul întreținător al familie sale, având la îngrijirea sa 2 copii minori, a ajuns ca rezultat într-o situație materială foarte dificilă, în contextul în care mai avea de achitat trei credite bancare nerambursate, situația ce i-a afectat grav sănătatea.

Mai mult ca atât, pe lângă faptul că i-au fost aplicate măsuri preventive, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 martie 2014, care ulterior a fost casată prin decizia Curții Supreme de Justiție din 11 noiembrie 2014, a fost condamnat la 8 ani închisoare, ce i-a generat noi stresuri, retrairi, suferințe psihice.

Afirmă că procesul penal în privința sa a durat timp de 6 ani, perioadă în care și-a pierdut afacerea, acumulând în consecință doar datorii de peste 2.000.000 lei.

Consideră reclamantul că prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești i-a fost cauzat un prejudiciu moral, pe care îl estimează în mărime de 220.000 lei.

Totodată, în cadrul procesului penal a avut de suportat și un prejudiciu material sub formă de cheltuieli de asistență juridică în mărime de 17.000 lei, și anume: la judecarea cauzei penale în prima instanță Judecătoria Basarabeasca în perioada 23 septembrie 2011 – 14 iunie 2013; în instanța de apel Curtea de Apel Chișinău în perioada 15 iulie 2013 – 26 martie 2014; în instanța de recurs Curtea Supremă de Justiție în perioada 01 august 2014 – 11 noiembrie 2014; rejudecare în instanța de apel Curtea de Apel Chișinău, 16 decembrie 2014 – 23 decembrie 2015; în instanța de recurs Curtea Supremă de Justiție, 29 martie 2016 – 26 iulie 2016.

Cere Arnaut Valeriu încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul său sumei de 220.000 lei cu titlu de prejudiciu moral, 17.000 cu titlu de prejudiciu material și 4.500 lei cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 17 martie 2017, acțiunea a fost admisă în parte, fiind încasată din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Arnaut Valeriu suma de 50.000 lei cu titlu de prejudiciu moral, 16.000 cu titlu de prejudiciu material și 3.000 lei cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză civilă, în rest, acțiunea a fost respinsă ca neântemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2017, au fost respinse apelurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Arnaut Valeriu, și menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 17 martie 2017.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare și-au motivat soluțiile făcând referire la faptul că prin acțiunile organelor de urmărire penală, care au generat tragerea ilegală a lui Arnaut Valeriu la răspundere penală, aplicarea măsurii preventive sub formă de declarație de a nu părăsi localitatea, punerea sechestrului asupra averii și blocarea conturilor bancare ale firmei acestuia SRL „Arnacon-Bas”, ce a dus în consecință la falimentarea întreprinderii, condamnarea ilegală a reclamantului, care ulterior a fost achitat, lui Arnaut Valeriu i-a fost cauzat un prejudiciu atât moral, cât și material.

În ce privește determinarea mărimii compensației pentru repararea prejudiciului moral, instanțele de judecată ierarhic inferioare au ținut cont de durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată - 6 ani, gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuit Arnaut Valeriu, suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice, care i-au cauzat ultimului stări permanente de stres, retrairi, neliniște, frustrări.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au considerat că suma de 220.000 lei, solicitată de către reclamantul Arnaut Valeriu, cu titlu de prejudiciu moral este exagerată, or, la determinarea cuantumului prejudiciului moral urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, ca astfel să fie menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

Cu atât mai mult, că cuantumul despăgubirii urmează a fi stabilit în așa mod încât acesta să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au considerat că suma de 50.000 lei corespunde caracterului și gravității suferințelor psihice cauzate lui Arnaut Valeriu prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, fiind suficientă și proporțională prejudiciului moral suferit și pe măsură să-i aducă o satisfacție echitabilă reclamantului.

Referitor la prejudiciul material solicitat de către reclamant, instanțele de judecată ierarhic inferioare au conchis că suma de 16.000 lei, admisă spre compensare, este una reală, necesară și rezonabilă ca quantum.

La 29 decembrie 2017, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2017 și hotărârii Judecătoriai Chișinău (sediul Buiucani) din 17 martie 2017, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului Ministerul Justiției al Republicii Moldova a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, interpretând și aplicând eronat normele de drept material.

De asemenea, a indicat recurentul că nici o condiție prevăzută la art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 ”Privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești” nu se regăsește în justificarea pretențiilor lui Arnaut Valeriu.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele dosarului atestă că copia deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2017 a fost expediată în adresa Ministerului Justiției al Republicii Moldova la 28 noiembrie 2017 (f.d. 173) și recepționată de către recurent la 05 decembrie 2017 (f.d. 183).

În circumstanțele relevate, recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova la 29 decembrie 2017 se consideră depus în termenul prevăzut de lege.

La 02 februarie 2018 în adresa intimatului Arnaut Valeriu și intervenientului accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova au fost expediate copiile recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referințelor.

La 15 februarie 2018 Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus referință, solicitând admiterea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, invocând că instanțele de judecată ierarhic inferioare nejustificat au încasat din bugetul de stat în beneficiul lui Arnaut Valeriu sumele bănești cu titlu de satisfacție echitabilă, or, legislația procesual penală prevede că organul de urmărire penală este în drept să efectueze acțiuni de urmărire penală necesare pentru stabilirea adevărului și apărarea intereselor altor persoane, inclusiv ale statului.

Alte referințe nu au fost depuse.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile și obiecțiile din referința depusă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova este inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Conform prevederilor art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la

soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. alin. (2), (3) și (4) CPC.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanțele de judecată ierarhic inferioare și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respins.

Nu poate fi reținut drept temei al admisibilității recursului argumentul Ministerului Justiției al Republicii Moldova precum că nici o condiție prevăzută la art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 "Privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești" nu se regăsește în justificarea pretențiilor lui Arnaut Valeriu, fiind vădit neântemeiat, deoarece prin sentința Judecătoriei Basarabeasca din 14 iunie 2013, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 decembrie 2015 și decizia Curții Supreme de Justiție din 26 iulie 2016, intimatul-reclamant a fost achitat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) și art. 192¹ alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

La fel, nu poate fi reținut argumentul Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, or, recurentul nu a indicat nici un temei de declarare a recursului prevăzut de art. 432 CPC, făcând referire doar la circumstanțele de fapt ale cauzei.

Referitor la invocarea recurentului precum că instanța de apel a interpretat și aplicat eronat normele de drept material, fără specificarea prin ce s-a manifestat aceste încălcări și din care circumstanțe acestea rezultă, nu permite încadrarea în temeiurile prevăzute la art. 400 alin. alin. (2), (3) și (4) CPC.

Alte argumente invocate în recursul declarat nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei pentru casarea deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din CPC are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și de drept procedural, verificându-se exclusiv legalitatea deciziei adoptate, dar nu și temeinicia în fapt a acesteia.

Distinct de cele relatate, se reiterează că conform jurisprudenței degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, recursurile trebuie să fie efective, adică să dispună de puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (speța Purcell c. Irlandei, decizia cu privire la admisibilitate din 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocate în speță sunt similare celor indicate în procesul judecării cauzei, asupra cărora instanțele de judecată ierarhic inferioare s-au pronunțat deja în modul corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca inadmisibil.

În conformitate cu prevederile art. art. 269-270, art. 431 alin. alin. (1) și (2), art. 433 lit. a) și art. 440, CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Galina Stratulat

Ion Druță